

Фестывальная спадчына, якую мы сёння маем, нас сапсавала. Да чаго мы прывыклі? Да таго, што практычна кожны хоць трэшкі значны ў краіне фестываль, які мае нацыянальнае адценне, ініцыюе ды арганізуе дзяржава. Я ж лічу, што пасьыл павінен ісці “знізу”, а не “зверху”.

Як гэта калісьці вялося ў народзе? Возьмем “Дажынкi”. Збіраліся бабулі, сядзелі, спявалі, ішлі да сяброўкі. Там былі і абрадавыя моманты, і элементы нейкага саборніцтва. Па такой схеме фэсты развіваліся і ў астатняй Еўропе. Сённяшнія супергіганцкія фестывалі абапіраюцца на тое, што калісьці нарадзілася ў простых людзей, без усялякага шоу-бізнесу. І гэтыя мегапраекты абапіраюцца на лакальныя фестывалі, якія сотнямі праходзяць, напрыклад, у Францыі.

Любы фестываль патрабуе менеджменту індустрыі забавы. Нашы ж дзяржструктуры, што падмяняюць сабой менеджмент, займаюцца арганізацыйнай валанцёраў, ахвотных да справы, але ўсё ж такі не прафесіяналаў. Як і нешматлікія прыватныя арганізатары фэстаў, зачэпленыя за якую-небудзь ідэю. Ва ўсіх іх сёе-тое атрымліваецца. У Беларусі ёсць цудоўны фестываль

“Яшчэ больш лепш” або...

меркаванне

Алег ХАМЕНКА,

старшы выкладчык Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, фалькларыст, музыкант

“Берагіня”, які, на жаль, мала хто ведае. Такі пяшчотны, такі культурны, але заадміністраваны, па маім меркаванні, дарэштны. Людзі любяць яго, прыкладваюць намаганні, каб ён жыў, але на тыя сродкі, што вылучаюцца, добры фэст не правядзеш... Я да таго, што фестывалі сталі “птушачкай” у справаздачы. А куды далей развівацца? У “яшчэ больш лепш”?

Мяркую, у ідэале, бюджэт якога-сяці свята павінен фарміравацца мясцовымі органамі ўлады. А дзяржава потым ужо хай вырашае, як яна можа дадаткова выкарыстоўваць гэтае мерапрыемства ў маштабах краіны. І мястэчка, вядома, само павінна жадаць мець свой фэст, з уласцівымі толькі пэўнай мясцовасці традыцыямі, з магчымасцю праводзіць яго так, як хочучы тыя людзі, якія жывуць тут. А не па інструкцыі, не так, што “усім напрыканцы месяца выехаць на Пціч, апрагнуўшыся ў народныя касцюмы, раскласці там

вогнішчы ды скакаць праз іх. І каб усё было весела!”. А транспарт — выдзеляць, што добра, вядома ж. Толькі, можа, людзі на Пціч спрадвечку хадзілі пешшу, некалькі кіламетраў, і ў гэтым быў глыбокі сэнс. На такую адвечнасць людзі, упэўнены, і плацілі б падаткі з задавальненнем. Ды не збягалі б у вялікія гарады, развівалі б родную культуру па ўласным разуменні, у адпаведнасці з векавымі традыцыямі.

У мяне ёсць сваё бачанне, якімі могуць быць фестывалі ў нашай краіне. Напрыклад, калядны фестываль-шэсце ў Мінску, які мог бы праходзіць з вечара б студзеня. Але без шэсця дзядоў марозаў: тут павінны прайсці калядоўшчыкі. Ініцыятыва ж гэтага фэсту павінна зыходзіць з дзіцячых садкоў, школ, ад студэнцтва. Тут мусіць быць незамылены погляд на тое, як павінна праходзіць гарадское свята. Паглядзіце, з якой радасцю дзеці ходзяць калядаваць па кватэрах,

з якой фантазіяй яны ставяцца да справы! Вось і трэба гэтую фантазію вывесці на вуліцы горада, не перашкаджаць ёй. Не хочацца выглядаць Астапам Бэндэрам, але чаму на такі фэст, пры яго развіцці, не льга будзе сабраць дзясяткі тысяч людзей, турыстаў з розных краін? Вунь як у Бразіліі грукочуць карнавалы! Але з масавасці такі фестываль пачынацца не павінен. Няхай, крок за крокам, падключаюцца да яго тыя ж мікрабачыны, няхай ён развіваецца паволі, але на аснове не тыповых сцэнарыяў, выпактаваных у службовых кабінетах, а — гістарычных каранёў, сапраўдных традыцый, не “навамоўя”.

Ці фестываль на Вялікдзень, пад час якога можна ладзіць саборніцтва па выпечцы пірагоў, па размалёўванні яек... Нам вельмі патрэбен і кулінарны Вялікодны фестываль, — людзі з захапленнем яго прымуць!..

Нам вельмі патрэбны нашы, нацыянальныя, фестывалі, але — не заадміністраваныя. А пакуль у нас з імі справы такія, што незразумела, беларускі гэта фэст ці якой іншай краіны...

Занатаваў Алег КЛІМАЎ